

Biologická olympiáda – 60 let

V květnu 1963 se na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze sešli Jiřina Kalousová (pracovnice Ústředního domu pionýrů a mládeže Julia Fučíka v Praze a dobrá duše olympiády pro mnoho dalších let do r. 1983, tedy prvních 20 let tajemnice BiO), zoolog Jaroslav Lang, didaktik biologie Jan Stoklasa, rostlinný fyziolog Sylvestr Prát, živočišný fyziolog Karel Wenig a antropolog Vojtěch Fetter a připravili společně I. ročník Biologické olympiády pro žáky tehdejších středních všeobecně vzdělávacích škol v Praze. Vznikl fenomén, který trvá dodnes. Letos oslavíme neuvěřitelných 60 let od vzniku Biologické olympiády.

Organizační zajištění soutěže v počátcích dlouhodobě fungovalo ve zmíněném Ústředním domě pionýrů a mládeže, později v organizačních složkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (např. Národní institut dětí a mládeže), v r. 2009 jím pak byla pověřena Česká zemědělská univerzita v Praze. Od poloviny r. 2022 je organizátorem BiO opět PřF UK. Výročí tak tato tradiční prestižní předmětová soutěž oslaví tam, kde před 60 lety vznikla.

S přesunem na PřF UK došlo i k dalším změnám v organizační soutěže. Místo Jiřího Matuška, který vykonával funkci tajemníka coby zaměstnanec ČZU, se novou tajemnicí stala Tereza Matějková působící v sekci biologie na PřF UK. Nově je zodpovědná mimo jiné za distribuci studijních textů (brožur) pro kategorie A a B, tedy středoškolské úrovně. Brožury jsou každoročně zasílány na krajské úřady, odkud jsou

rozdělovány do škol. Pokud by čtenáři měli o ně zájem, ať už pro sebe, nebo pro své studenty, mohou se obrátit na krajského garanta, jehož kontakt naleznou na stránkách BiO (www.biologicka-olympiada.cz), nebo mohou kontaktovat přímo tajemnici (tereza.matejkova@natur.cuni.cz) a dostanou brožuru na dobírku.

Proběhla také změna webových stránek. Původní byly spravovány ČZU (www.biologickaolympiada.czu.cz), nyní již nejsou aktualizované a dočasně slouží pouze jako archiv materiálů, postupně převáděný na nový provizorní web (www.biologicka-olympiada.cz). V plánu je vytvořit digitalizovaný registrační systém, do něhož by se přihlašovali učitelé i studenti účastníci se BiO podobně, jako to již dělají ti, kteří chtějí soutěžit v Chemické olympiádě. Snahou je vytvořit systém, který by propojoval databáze Chemické a Biologické olympiády, protože je nám (organizátorům) známo, že učitelé organizující jednu z těchto dvou olympiád se často angažují i v olympiádě druhé. Bohužel zatím není jasné, zda takové propojení registračních systémů bude možné, a tak jsou vyvíjeny snahy získat granty umožňující digitalizovat administrativu a registraci do BiO i v případě, že by spolupráci s Chemickou olympiádou nešlo realizovat. Vzhledem k tomu, že BiO plánuje tak rozsáhlou změnu svého webového rozhraní, rozhodli jsme se zatím používat provizorní stránky, které jsou součástí webu PřF UK. Uvědomujeme si, že vizuálně nejsou dostatečné, ale věříme, že poskytnou všechny nezbytné informace pro

probíhající ročník BiO, včetně kontaktů na organizátory, studijních materiálů nebo pozvánek na přednášky organizované autory soutěžních úloh. Zároveň dochází k jejich pravidelné aktualizaci a mohou např. sloužit učitelům a dalším organizátorům ke kontrole, zda již byla distribuována zadání a autorská řešení jednotlivých kol.

Biologická olympiáda je specifická tím, že každý rok vydává dva studijní texty. Jeden pro mladší kategorie, žáků ze základních škol, a druhý pro středoškolské soutěžící. Oba texty jsou vždy tematicky zaměřené, odrážejí téma daného ročníku BiO a jsou dostupné on-line na webu soutěže. Studijní text pro starší kategorie můžete získat i ve formě svázaného výtisku, o kterém již byla řeč. V letošním roce se autoři textů v koordinaci s členy Ústřední komise BiO rozhodli, že častěji vyjedou do regionů, kde budou formou přednášek zprostředkovávat témata studijních materiálů. V tuto chvíli většina přednášek pro letošní 57. ročník již proběhla. Ani tak ale nemusíte zoufat. Na webu se v sekci Přednášky pro organizátory i soutěžící 57. ročníku BiO objeví na podzim 2023 pozvánky na nové. V mezidobě mohou učitelé i soutěžící prosdívat ty, které byly zpřístupněny na webu BiO a mohou sloužit jako příprava pro nadcházející ročník. Doporučujeme také návštěvu cyklu Pokroky v biologii, který každoročně organizuje sekce biologie na PřF UK a jehož zaměření je inspirováno tématem pro starší kategorie olympiády. V letošním roce se Pokroky v biologii věnují faktu, že život není fér.

Věříme, že pod správou PřF UK bude Biologická olympiáda vzkvétat a otevírat k biologii cestu mladým lidem nejen z Prahy a velkých měst, ale i z regionů.

1 Člen pracovní skupiny Biologické olympiády Jakub Hradečný na zvané přednášce k letošnímu tématu olympiády na gymnáziu v Teplicích.
Foto P. Bergmanová

